

Protocol en handelingsperspectief bij incidenten met wolven en goudjakhalzen

juni 2025

Dit protocol is afgestemd met de handelingsrichtlijnen van het Interprovinciaal Wolvenplan 2025. Bij relevante wetswijzigingen kan een herziening noodzakelijk zijn.

Voor vragen

*Met betrekking tot dit protocol:

- [redacted] bijzonder soortenbeleid provincie Overijssel: [redacted]
- [redacted], woordvoerder Gedeputeerde Staten: [redacted]

*Over wolf (algemeen):

- [redacted], wolvenconsulent van de provincie Overijssel: [redacted]

Leeswijzer

Dit protocol biedt houvast bij incidenten met wolven of goudjakhalzen. Elk hoofdstuk behandelt een specifiek onderdeel van de aanpak:

- **Hoofdstuk 1 geeft achtergrond en legt uit waarom dit protocol relevant is.**
- **Hoofdstuk 2 beschrijft wie wat doet: gemeenten, provincie, politie en andere partijen.**
- **Hoofdstuk 3 gaat in op de wettelijke basis.**
- **Hoofdstuk 4 biedt handelingsperspectieven voor verschillende situaties.**
- **Hoofdstuk 5 behandelt communicatie en nazorg.**
- **Hoofdstuk 6 gaat over schadevergoeding en preventiemaatregelen.**
- **In de bijlagen staan schema's, contactgegevens en praktische hulpmiddelen.**

informatie voor noodsituaties

 Belangrijke contactgegevens, voor snelle actie in noodsituaties:

Bij direct gevaar voor mensen of dieren

- **Bel 112** – Politie (acute dreiging)
- **Politie Milieuteam (piketdienst):** 088 - 66 17 252
- **Piketdienst provincie Overijssel:** 038 - 499 88 99
- **BOA-faunabeheer Provincie Overijssel**
  - (coördinator)
  - (plaatsvervangend coördinator)

Bij dreiging of schade door wolven/goudjakhalzen

- **BIJ12 (schade/dreiging):** 085 - 486 22 22
- **Wolvenconsulent provincie Overijssel**
  -

Politie & veiligheid

- **Politie (niet-acute dreiging):** 0900 - 8844
- **Veiligheidsregio IJsselland:** 088 - 119 70 00
- **Veiligheidsregio Twente:** 088 - 256 78 00

Nazorg & ondersteuning

- **Slachtofferhulp Nederland:** 070 - 363 59 36
- **Kabinetschef provincie Overijssel** (agressie, intimidatie of ander grensoverschrijdend gedrag richting wethouders en burgemeester)
  -

Extra info wolvendeskundige / gedragsdeskundige

-
-
-

 Zie [Bijlage 1](#) voor de volledige contactlijst inclusief gemeentelijke en provinciale contactpersonen.

Checklist voor incidenten

Bij **direct gevaar** voor mensen of dieren [[hoofdstuk 4.1](#)]

- **Bel 112** - Politie (acute dreiging)
  - **Bel 088 - 66 17 252** - Politie Milieuteam
  - **Bel 038 - 499 88 99** - Piketdienst provincie
  - **Bel 06 - 22 69 42 43** BOA-faunabeheer provincie (coördinator)

  - Zorg voor **onmiddellijke evacuatie of bescherming** van mensen
  - **Informeer de burgemeester**
-

Bij **escalatie of maatschappelijke onrust** [[hoofdstuk 4.2](#)]

- **Activeer crisisstructuur** via de veiligheidsregio
  - **Organiseer crisisoverleg** met Regionaal Operationeel Team (ROT)
  - **Coördineer perscommunicatie** via gemeente, provincie en veiligheidsregio
-

Bij **dreiging of schade: geen acuut gevaar** [[hoofdstuk 4.3](#)]

- **Melding doen bij BIJ12** (085 - 486 22 22) en provincie

  - **Beoordeel de ernst van de situatie:**
    - **Geen directe risico's** → monitoring
    - **Dreiging** → preventieve maatregelen en communicatie
    - **Probleemwolf** → crisisoverleg en repressieve maatregelen
-

Bij **aanrijding of vondst dode of gewonde wolf**

Bij **gewonde wolf**:

- **Bel 112**
- **Bel piketdienst provincie** → BOA faunabeheer

Bij **dode wolf** (mogelijk strafbaar feit):

- **Bel Milieuteam politie**
- **Bel BOA-faunabeheer** (coördinator)

 Zie [hoofdstuk 4](#) voor uitgebreide handelingsrichtlijnen.

Inhoud

 informatie voor noodsituaties	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
 Checklist voor incidenten	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Hoofdstuk 1: Inleiding	6
1.1 Doel en context.....	6
1.2 Relevantie voor Overijssel	6
Hoofdstuk 2: Rolverdeling en bevoegdheden	7
2.1 Gemeentelijke rol.....	7
2.2 Politie	8
2.3 Provinciale rol.....	9
2.4 Externe partners	9
2.5 Opschaling naar de veiligheidsregio.....	11
Hoofdstuk 3: Wettelijk kader	12
3.1 Europees en Nationaal recht	12
Hoofdstuk 4: Handelingsperspectief	13
4.1 Bij direct gevaar	13
4.2 Bij dreiging of schade	13
4.3 Interventieladder	14
Hoofdstuk 5: Communicatie en nazorg	17
5.1 Crisiscommunicatie.....	17
5.2 Nazorg en maatschappelijke ondersteuning.....	18
Ondersteuning op maat: onderscheid tussen doelgroepen	18
Professionele ondersteuning	19
Evaluatie en coördinatie van nazorg	19
Aandacht voor agressie en bedreigingen	20
Contacten en communicatie	20
Hoofdstuk 6: Schadevergoeding en preventie	21
6.1 Schadevergoeding	21
6.2 Noodsets en subsidies.....	21
Bijlagen	22
Bijlage 1. Contactgegevens Intern	22
Bijlage 2. Relevante links	22
Bijlage 3. Algemeen actieschema bij wolvenincidenten.....	23
Bijlage 4. Visuals (met dank aan provincie Gelderland).....	24

Hoofdstuk 1: Inleiding

In dit protocol onderscheiden we drie soorten situaties waarbij wolven of goudjakhalzen een rol spelen:

1. **Direct gevaar:** Bijvoorbeeld wanneer een wolf zich in een woonwijk bevindt of bijtgedrag vertoont. In deze gevallen ligt het primaat om te handelen bij de gemeente (burgemeester), op grond van de Gemeentewet (artt. 172-176)
→ Zie hiervoor hoofdstuk 2.1 en 2.2.
2. **Geen acuut gevaar (meer), maar wel een probleemsituatie:** Bijvoorbeeld na een bijtincident waarbij de dreiging voorbij is (wolf is bijv. weer weggelopen), maar verdere afhandeling nodig is (de gevaarlijke wolf is ergens in de omgeving). In zulke gevallen ligt de bevoegdheid om te handelen bij de provincie.
→ Zie hiervoor hoofdstuk 2.3.
3. **Andere situaties waarin de invloed van de wolf op natuur en fauna centraal staat: De aanwezigheid van wolven is dan niet gevaarlijk voor mensen, maar wel relevant voor natuurbeheer (wilde dieren of graasdieren), voor vee of bijv. voor honden (losloopgebied). Ook dan ligt de regie bij de provincie.**
→ Zie hiervoor ook hoofdstuk 2.3.

1.1 Doel en context

Dit protocol biedt gemeenten in Overijssel een praktische en juridisch onderbouwde handleiding voor het omgaan met incidenten waarbij wolven en goudjakhalzen betrokken zijn.

De nadruk ligt op openbare orde en veiligheid, omdat hier een handelingsbevoegdheid ligt voor de gemeente (Gemeentewet, artt. 172-176). Hoewel schadepreventie en -beperking relevant blijven, vallen deze buiten de reikwijdte van dit document. Voor incidenten met vee wordt verwezen naar BIJ12 (www.bij12.nl/wolf). Bij de vondst van een gewonde of dode wolf is mogelijk sprake van een misdrijf en moet politie (Milieuteam politie) betrokken worden.

De terugkeer van de wolf en de voorzichtige opmars van de goudjakhals hebben geleid tot meer incidenten en maatschappelijke zorgen. Dit protocol biedt een duidelijk handelingskader met richtlijnen voor uiteenlopende situaties.

→ Een schematisch overzichtelijk handelingskader in één oogopslag staat in **Bijlage 3**.

1.2 Relevantie voor Overijssel

Op dit moment is er (nog) geen vestiging van wolf in de provincie. Dus nog geen wolf die ergens langer dan 6 maanden verblijft en een vast territorium heeft. Wolven en goudjakhalzen kunnen moeiteloos grote afstanden afleggen; een nachtelijke verplaatsing van 50 kilometer is niet ongebruikelijk. Jonge dieren die op zoek zijn naar een nieuw leefgebied kunnen overal opduiken, ook in stedelijke gebieden.

Migrerende wolven zijn doorgaans maar kortstondig aanwezig en geïnteresseerd in mensen. In de meeste gevallen leidt hun aanwezigheid daarom niet tot gevaarlijke situaties. Maar het levert wel veel maatschappelijke onrust op waarbij burgers zich tot de gemeente wenden. Eerdere incidenten in Drenthe, Gelderland en Utrecht laten zien dat de aanwezigheid van deze dieren om een zorgvuldige aanpak vraagt.

→ Het onderscheid tussen algemene situaties en specifiek gedrag van een 'probleemwolf' wordt meegenomen in dit protocol.

Hoofdstuk 2: Rolverdeling en bevoegdheden

De aanpak van incidenten met wolven en goudjakhalzen vraagt nauwe samenwerking tussen gemeenten, politie, provincie en externe partners.

Burgers melden incidenten doorgaans bij de gemeente of de politie, die vervolgens de juiste instanties (moeten) inschakelen. Voor een effectieve en snelle respons is het belangrijk dat de taken en bevoegdheden van alle betrokken partijen helder zijn.

Gemeenten dragen zorg voor de openbare orde en veiligheid op lokaal niveau, terwijl provincies verantwoordelijk zijn voor het bredere natuurbeleid en de uitvoering van faunabeheer. Externe partners zoals BIJ12 en de politie ondersteunen deze overheden met expertise en praktische hulp bij incidenten.

Bij grotere incidenten, zoals acute dreiging of maatschappelijke onrust, kan worden opgeschaald naar het niveau van de Veiligheidsregio. In dat geval wordt de coördinatie overgenomen door de voorzitter van de Veiligheidsregio en wordt gebruikgemaakt van crisisbeheersingsstructuren, zoals het Regionaal Operationeel Team (ROT) en het Regionaal Beleidsteam (RBT).

2.1 Gemeentelijke rol

De gemeente is het eerste aanspreekpunt voor meldingen over wolven en goudjakhalzen binnen haar grondgebied. Verontruste burgers bellen meestal de gemeente of de politie. De gemeente speelt daarom een sleutelrol in de coördinatie van de respons.

Voor een landelijk overzicht van de wolvenpopulatie en verspreiding kan altijd worden verwezen naar het [digitale wolvenmeldpunt](#), beheerd door BIJ12.

Meldingen komen binnen bij de meldkamer (112 of de gemeentelijke meldkamer). Afhankelijk van de situatie wordt de melding doorgezet naar de juiste dienst (telefoonnummers op pag. 4):

- **Bij directe dreiging** (bijv. agressief gedrag van een wolf) schakelt de meldkamer direct de politie en BOA-faunabeheer (coördinator) van de provincie in. Zij kunnen besluiten om een externe wolvendeskundige te raadplegen.
- **Bij niet-acute meldingen** (bijv. een waarneming van een wolf in de buurt van bebouwing) wordt de gemeente op de hoogte gesteld en kan een medewerker van de buitendienst ter plaatse gaan. De meldkamer neemt ook in deze gevallen contact op met lokale politie en met de BOA-faunabeheer (coördinator) van de provincie. De aansturing van het handelen ter plekke verloopt altijd via politie en BOA-faunabeheer van de provincie.
- **Bij meldingen buiten kantooruren** moet duidelijk zijn welke gemeentelijke dienst bereikbaar is. Indien de gemeente geen 24/7 bereikbaarheid heeft, moet worden nagegaan en vastgelegd via welke veiligheidsdienst of piketregeling de burgemeester kan worden geïnformeerd.

Gemeentelijke functies en hun rol:

- **Burgemeester:**
  - Primair verantwoordelijk voor openbare orde en veiligheid binnen de gemeente.
  - Bij acute dreiging kan de burgemeester maatregelen treffen, zoals het uitvaardigen van een noodbevel (art. 175/176 Gemeentewet).
  - Bij opschaling naar de veiligheidsregio neemt de burgemeester deel aan het Regionaal Beleidsteam (RBT).
- **Adviseur Openbare Orde en Veiligheid (AOV):** Ondersteunt de burgemeester en coördineert maatregelen, altijd in samenspraak met politie en BOA-faunabeheer.
- **Buitendienst / Handhaving:**
  - Kan ter plaatse een gebied afzetten, bebording plaatsen of andere praktische maatregelen nemen, in samenspraak met politie en BOA-faunabeheer.
  - Speelt een rol bij het signaleren van nieuwe waarnemingen en kan meldingen doorgeven aan relevante instanties.
- **Communicatieadviseur/woordvoerder:** Zorgt voor interne en externe communicatie en stemt af met woordvoerders van provincie en veiligheidsregio.
- **Juridische zaken:** Adviseert over de juridische haalbaarheid van beoogde maatregelen.

2.2 Politie

De politie speelt een cruciale rol bij incidenten met wolven en goudjakhalzen. Omdat veel meldingen via 112 binnenkomen, is de politie vaak als eerste ter plaatse.

- **Bij acute dreiging:**
  - De politie kan ingrijpen op basis van de Politiewet en is bevoegd om geweld te gebruiken als de situatie daarom vraagt.
  - De politie werkt nauw samen met de BOA-faunabeheer (coördinator) van de provincie en met handhavers van de gemeente.
  - De politie kan een gebied ontruimen of afzetten indien nodig.
- **Bij maatschappelijke onrust:**
  - De politie kan optreden om de openbare orde te handhaven.
  - De politie heeft een speciale eenheid (Team Milieu) die moet worden ingeschakeld bij situaties waarin wolven of goudjakhalzen betrokken zijn.
  - De politie moet goed worden geïnformeerd over de juiste handelwijze bij wolven-incidenten, zodat onnodig ingrijpen wordt voorkomen en escalatie wordt beperkt.
- **Bij vondst van een dode of een gewonde wolf kan sprake zijn van een misdrijf. De politie zet dan het gebied af om sporen veilig te stellen ('plaats delict').**

2.3 Provinciale rol

De provincie is verantwoordelijk voor natuur- en faunabeheer en speelt een regierol bij het opstellen en uitvoeren van beleid en beheer rondom wolven en goudjakhalzen. Bij niet-urgente situaties (geen acuut gevaar voor mensen) moet de provincie ook een vergunning afgeven als er toch moet worden ingegrepen bij de aanwezigheid van een wolf of goudjakhals.

Voorts ondersteunt de provincie gemeenten en politie met expertise en gespecialiseerde teams. Bij incidenten met wolven of goudjakhalzen moet de BOA-faunabeheer (coördinator) worden ingelicht. De BOA-faunabeheer onderhoudt hierover contact met Team Milieu politie.

- **Fauna-interventieteam:** Een speciaal team met bevoegdheden voor het betreden van terreinen en gebruik van vangmiddelen of vuurwapens bij acute gevaarlijke situaties. Het Fauna-interventieteam is bevoegd om te handelen en mag alle terreinen betreden zonder dat eerst een vergunning moet worden afgegeven. Het Fauna-interventieteam kan op verzoek van BOA-faunabeheer worden opgeroepen voor ondersteuning, verdooving of afschot.

Bijvoorbeeld: het FIT kan worden ingezet bij een wolf die vast komt te zitten in een tuin of schuur, wat leidt tot angst bij bewoners. In zo'n situatie kan het team passende maatregelen nemen, zoals actief verjagen met geluids- of lichtmiddelen, of -indien nodig- de wolf verdoven en verplaatsen.

- **Wolvenconsulent:** Geeft advies over schadepreventie en praktische oplossingen, zoals afrasteringen en noodrasters. Krijgt wolvenmeldingen binnen en stuurt vrijwilligers aan die wolven gaan monitoren: ze verzamelen bewijzen van de aanwezigheid van wolven (haren, pootafdrukken, drollen). Ook kunnen ze DNA-monsters afnemen van door een wolf gedood dier.
- **Provinciale deskundige:** Coördineert met gemeenten en fungeert als vraagbaak bij complexe casussen. Sluit aan bij het Regionaal Operationeel Team (ROT) bij opschaling naar de veiligheidsregio.

Bij opschaling naar de veiligheidsregio blijft de provincie verantwoordelijk voor haar beleids-taken, maar sluit de provinciale deskundige aan bij het ROT om specifieke expertise te bieden.

2.4 Externe partners

Externe partners leveren gespecialiseerde kennis en ondersteuning bij incidenten. Zij spelen een rol bij monitoring, schadeafhandeling, dierenwelzijn en gezondheidsvraagstukken. Voor een effectieve samenwerking is het belangrijk om tijdig afstemming te zoeken met deze partijen en gebruik te maken van hun expertise. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste externe partners in Overijssel:

Externe wolvendeskundigen:

-
-
-

Wetenschappelijke en onderzoeksinstellingen

- **Wageningen Environmental Research (WenR):**
  - Bevoegd om dode wolven op te halen voor onderzoek.
Neem contact op met [REDACTED] J
    - Transportaanvraag dode wolf door WenR kan tijdens kantooruren
    - Buiten kantooruren (18.00 - 08.00 uur + weekend) bel:
BOA-faunabeheer, [REDACTED] J
of [REDACTED] J
  - Werkt samen met het Dutch Wildlife Health Centre (DWHC) van de Universiteit Utrecht, waar alle dode wolven in Nederland worden onderzocht.
- **Dutch Wildlife Health Centre (DWHC):**
  - Voert pathologisch onderzoek uit op dode wolven.
  - Op werkdagen telefonisch bereikbaar tussen 09.00-13.00 uur via: 030 - 253 79 25
In het weekend of buiten de ochtenduren op werkdagen kunnen meldingen gedaan worden via een meldingsformulier op dwhc@uu.nl

Overige instanties

BIJ12:

- Coördineert monitoring, schadeafhandeling en DNA-analyse.
Bereikbaar tijdens kantooruren via: 085 - 486 22 22.
- Vergoedt schade bij aanvallen op vee en ondersteunt preventieve maatregelen.
- Kan een ondersteunende rol spelen bij communicatie. Zij hebben op dit vlak veel expertise.

Organisaties zonder directe rol

Sommige organisaties hebben geen directe rol in de operationele respons, maar kunnen in bredere zin betrokken zijn:

- **Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA):**
  - Toezichthouder op dierenwelzijn, informeren bij incidenten met wilde wolven.
- **GGD en RIVM:**
  - Kunnen adviseren over zoönosen (bijv. rabiës), maar geen operationele rol.

Deze organisaties informeren na incident. Daarnaast kunnen deze worden geraadpleegd indien specifieke expertise nodig is.

2.5 Opschaling naar de veiligheidsregio

Bij een ernstig incident of een reële dreiging daartoe en ook bij grote maatschappelijke onrust kan opschaling naar de veiligheidsregio nodig zijn. De voorzitter van de veiligheidsregio, tevens burgemeester, neemt dan de coördinatie over. De burgemeester kan een noodverordening vaststellen (art. 175 Gemeentewet), die bekrachtigd moet worden door de gemeenteraad. Bij afwijzing kan de burgemeester in beroep bij de Commissaris van de Koning (CvdK), die binnen twee dagen beslist.

Veiligheidsregio's in Overijssel:

- **Twente:** 088 - 256 78 00 info@vrtwente.nl www.vrtwente.nl
- **IJsselland:** 088 - 119 70 00 info@vrijsselland.nl www.vrijsselland.nl

Stappen bij opschaling:

1. **Crisisstructuur activeren** - Het **Regionaal Operationeel Team (ROT)** coördineert de operationele inzet, het **Regionaal Beleidsteam (RBT)** bepaalt strategische keuzes en communicatie.
2. **Expertise aansluiten** - Gemeentelijke/provinciale deskundigen en het Fauna-Interventieteam (FIT) kunnen worden ingezet.
3. **Eenduidige communicatie** - De veiligheidsregio stemt af met gemeentelijke en provinciale woordvoerders.

Rol van de Commissaris van de Koning

De Commissaris van de Koning coördineert en kan aanwijzingen geven aan rijksambtenaren en betrokken partijen binnen een Regionaal Beleidsteam (bij GRIP 4). Een minister kan deze aanwijzingen herroepen. Team Kabinet (eenheid BC) van provincie Overijssel adviseert de Commissaris van de Koning in deze situaties.

Hoofdstuk 3: Wettelijk kader

3.1 Europees en Nationaal recht

- **Habitatrichtlijn:** Wolven zijn (voorlopig) beschermde dieren. Weliswaar is onlangs de status van de wolf verlaagd van “strikt beschermd” naar “beschermd”, maar dat heeft niet veel consequenties voor de mogelijkheden tot ingrijpen: alleen met een omgevingsvergunning mag verstoring, vangst, verdoving, zending, verplaatsing of doding plaatsvinden. Een vergunningsaanvraag moet altijd goed onderbouwd worden (er is geen andere bevredigende oplossing voorhanden) en wordt verleend door GS. Feitelijk betekent dit dat de provincie zowel in de preventieve als in de repressieve sfeer aan zet is.
Alleen bij (kans op) acuut gevaarlijke situaties en gevaar voor de openbare orde en veiligheid mag een burgemeester op basis van de Gemeentewet zonder vergunning gehandeld worden. Wel moet er nadrukkelijk afstemming zijn (geweest) met een volvendeskundige en met de provincie.
- **Politiewet:** De politie mag bij acute dreiging op basis van artikel 7 van de Politiewet geweld gebruiken om mensen te beschermen. Zoals dat ook wel gebeurt bij agressieve bijtgevaarlijke honden. De politie moet dan direct getuige zijn van een (potentiële) aanval van de betrokken wolf. Als het dier al is weggelopen, is de bevoegdheid om direct te mogen ingrijpen ook verlopen. Daarnaast zijn politiemensen niet getraind om dieren dood te schieten. Wenselijk is dergelijk handelen dus niet, bij voorkeur wordt een dierenarts ingeschakeld met ervaring met grote roofdieren of iemand van het FIT-team van de provincie. Het te gebruiken wapen moet sterk genoeg zijn om een gevaarlijke wolf direct uit te kunnen schakelen.
- **Gemeentewet:** Burgemeesters kunnen op basis van artikel 175 van de Gemeentewet noodbevelen uitvaardigen bij ernstige dreiging voor de openbare orde en veiligheid. De wet geeft echter duidelijke randvoorwaarden aan: het inzetten van een noodbevel kan alleen wanneer de reguliere bevoegdheden van de provincie niet kunnen worden afgewacht. Bij het inzetten van een noodbevel zal altijd rekening gehouden moeten worden met het zgn. *subsidiariteits- en proportionaliteitsbeginsel*: wat is het minst ingrijpende middel om de veiligheidssituatie weer onder controle te krijgen? Met andere woorden: als er een andere methode is om de crisissituatie te herstellen, dan prevaleert deze optie boven een ingrijpende maatregel als het vangen, verdoven, verplaatsen of doden van een wolf middels een noodbevel. Het afsluiten voor passanten van een gebied waar een probleemwolf zich ophoudt, kan bijv. de invulling zijn van een noodbevel, anders dan afschot van het dier in kwestie.

Hoofdstuk 4: Handelingsperspectief

4.1 Bij direct gevaar

Bij acuut gevaar voor mensen: bel **eerst het milieuteam van de politie** via [088 - 66 17 252]. Als dit niet bereikbaar is, bel dan **112**. De politiecentralist verbindt indien nodig door naar het lokale politiebureau, waar het milieuteam van de politie de verdere aanpak coördineert. De veiligheid van mensen staat altijd voorop.

In hoofdstuk 3 is al uitgelegd dat op basis van wetgeving de provincie nauw betrokken moet worden. De meldkamer politie dient daarom de BOA-faunabeheer (coördinator) te bellen, maar het kan geen kwaad om als gemeente ook zelf de BOA-faunabeheer te bellen [REDACTED] J.

→ Bekijk in bijlage 3 de schematische weergave **actieschema bij wolvenincidenten**.

4.2 Bij dreiging of schade

1. Melding:

• Bij dreiging voor mensen of situaties die mogelijk escaleren:

- Neem **eerst** contact op met het milieuteam van de politie via [088 - 661 72 52].
- Is dit niet bereikbaar en is er acuut gevaar? Bel dan **112**.
- Bij niet-acute dreiging: neem contact op met de politie via [0900-8844].
- Bel de BOA-faunabeheer (coördinator) via [REDACTED] J.
  - bij geen gehoor [REDACTED] J

• Bij schade of overige situaties:

- Dierhouders, bewoners of natuurbeheerders melden het incident tijdens kantooruren bij BIJ12. www.BIJ12.nl of [085 - 486 22 22]

2. Risico-inschatting bij dreiging:

Provinciale deskundigen en externe wolvendeskundigen beoordelen de ernst van de situatie en maken onderscheid of er sprake is van een probleemsituatie (kan elke wolf veroorzaken) of van een probleemwolf (dier dat geen angst voor mensen vertoont):

- **Geen directe risico's vastgesteld:** Natuurlijke waarnemingen zonder risico's. Bijvoorbeeld: een wolf die door het buitengebied loopt.
- **Probleemsituatie:** Wolven in de buurt van mensen of honden, mogelijk gedrag dat risico's inhoudt. *Let op:* Het benaderen of aanvallen van gehouden hoefdieren door een wolf is *géén probleemsituatie*, maar natuurlijk gedrag.
- **Probleemwolf:** Dit is een wolf (individueel geïdentificeerd via DNA) die herhaaldelijk mensen van zeer dichtbij benadert en niet wegschrikt.
- **Dreigende situatie:** Reëel risico op letsel, zoals terugkerende incidenten nabij scholen of woningen of bij een wolf die 'in het nauw gedreven is' en niet kan vluchten.

- **Afwijkend risico: Hybriden (wolf-hond-kruisingen):** Indien waargenomen, dient dit direct gemeld te worden bij de provincie (BOA-faunabeheer). Hybriden worden uit populatie-beheeroverwegingen gedood, omdat ze een bedreiging kunnen vormen voor inheemse wolven (genenvervuiling). Wolvendeskundigen dienen vast te stellen of het dier met zekerheid als hybride kan worden beschouwd. Bij twijfel moet het dier verdoofd en nader onderzocht worden.

3. Acties bij dreigende situatie

Bij dreiging kan de burgemeester maatregelen nemen, zoals publiekswaarschuwingen, monitoring, afsluiting van gebieden of noodbevelen. Proportionaliteit en subsidiariteit zijn hierbij leidend. Bij extreme situaties, zoals een wolf die agressief gedrag vertoont, kan afschot worden overwogen in overleg met deskundigen. Hierbij moeten altijd politie en de coördinator BOA-faunabeheer betrokken worden.

4. Acute veiligheidssituatie

Bij acuut gevaar, zoals een wolf die een mens aanvalt, bel altijd 112. De politie kan op basis van artikel 7 van de Politiewet 2012 optreden en indien nodig tot afschot overgaan, mits zij getuige is van een daadwerkelijke aanval. Het voorval moet altijd gemeld worden bij de provincie.

5. Crisisoverleg en uitvoering

De burgemeester, AOV'ers, FIT, wolvendeskundige, BOA-faunabeheer en andere betrokkenen bepalen de te nemen maatregelen. Afhankelijk van de situatie volgen preventieve acties (zoals afrasteringen, gebiedsverboden) of repressieve acties (zoals verdoven en verplaatsen of verjagen).

4.3 Interventieladder

Deze interventieladder geeft de opschaling aan van weinig impact (incidentele waarneming) naar groot veiligheidsrisico (probleemwolf in nabijheid van mensen).

Geen direct risico:	Waarnemingen rondzwervende wolf
Laag risico:	Wolf regelmatig in nabijheid van mensen
Hoog risico:	Wolf komt zeer dichtbij en laat zich niet zomaar verjagen
Zeer hoog risico:	Wolf dreigt of valt mensen of wandelaars met honden aan

- **Geen directe risico's vastgesteld:**

* Incidentele waarnemingen:

- Monitoring door BIJ12, Zoogdiervereniging en provinciale wolvenconsulent
→ geen actieve maatregelen.

* Langdurige waarnemingen (langer dan 1 week aansluitend):

- Neutraal informeren van de bevolking over de aanwezigheid van wolven.
- Voorlichting geven over hoe te handelen bij een confrontatie met een wolf.
- Monitoring door provinciale wolvenconsulent

- **Probleemsituatie (laag risico):**

* Wolf komt regelmatig in de buurt van mensen, maar gedraagt zich niet agressief:

- Informeren van de bevolking over de aanwezigheid van wolven.
  - Publiekswaarschuwingen hoe te handelen bij een confrontatie met een wolf (zie bijlage 4).
- Preventieve maatregelen, zoals afrasteringen of ophokken van hoefdieren.
  - Voor noodrasters (flexrasters van 120 cm hoog met stroomklok) kan contact worden opgenomen met wolvenconsulent [REDACTED] van de provincie Overijssel via [REDACTED].
- Advies om bepaalde gebieden (bijv. bos- of natuurgebieden) te vermijden of tijdelijk af te sluiten en honden alleen aangelijnd uit te laten.

- **Probleemwolf (hoog risico):**

* Wolf benadert mensen en laat zich niet weggagen:

- Bovenstaande maatregelen (bij laag risico) zijn hier ook van kracht. Voorts:
- Intern crisisoverleg: inzet noodbevel tot afsluiten en afzetten van bepaalde gebieden en controle op handhaving ervan.
- Overleg met externen: coördinator BOA-faunabeheer [REDACTED] en het politieteam Milieu [088 - 661 72 52] over mogelijke opschaling en inzet van repressieve maatregelen.

- **Acute veiligheidssituatie (zeer hoog risico):**

* Wolf dreigt of valt inwoners, wandelaars met honden of recreanten (lopers, fietsers, ruiters, etc.) aan:

- Bij acute situaties kunnen de politie, de coördinator BOA-faunabeheer, een ingeschakelde dierenarts of de burgemeester direct actie ondernemen zonder vergunning. Als het wegnemen van het risico niet lukt via gebiedsverboden of fysieke scheiding (plaatsen van hekken), mag de volgende onwillekeurige trits aan repressieve maatregelen ingezet worden, nadat met betrokkenen (coördinator BOA-faunabeheer, externe wolvendeskundige) is afgestemd dat een andere route niet tot een bevredigende oplossing leidt om de acute veiligheidssituatie te beëindigen.
  - **Verjagen:** Door middel van een noodbevel (obv. art. 175 Gemeentewet);
  - **Vangen, verdoven, verplaatsen (eventueel zenderen):** Door middel van een noodbevel (obv. art. 175 Gemeentewet).
  - **Doden:** Alleen als laatste redmiddel, op basis van een noodbevel of artikel 7 van de Politiewet.

- **Vondst dode of gewonde wolf:**

De vondst van een dode of een gewonde wolf of goudjakhals kan een misdrijf zijn. Omdat de dieren beschermd zijn, moet de politie en de BOA-faunabeheer (coördinator) van de provincie ingelicht worden.

- **Handelswijze bij een dode wolf:**

Er is geen veiligheidsrisico, maar er is mogelijk wel sprake van een strafbaar feit: het politieteam Milieu [088 - 66 17 252] en coördinator BOA-faunabeheer van de provincie [redacted] moeten direct worden ingelicht.

- **Handelswijze bij een gewonde wolf:**

Er is een hoog veiligheidsrisico: waarschuw lokale politie [0900 - 8844] en de coördinator BOA-faunabeheer [redacted]. De omgeving kan worden afgezet met eigen buitendienst. Houdt publiek op afstand. Informeer pers indien mogelijk pas na afloop.

Hoofdstuk 5: Communicatie en nazorg

5.1 Crisiscommunicatie

- **Publieke informatie:** De communicatieadviseur stelt **feitelijke en neutrale** berichten op. Maak de onrust niet groter dan dat die al is!
  - Publieke informatie dient allereerst te benadrukken dat wolven normaal schuw gedrag vertonen en geen direct gevaar vormen. Jonge, onervaren wolven kunnen soms door een dorp of wijk rennen of de weg kwijtraken, zonder dat dit een risico hoeft te zijn. Hinder de wolf niet.
  - Burgers moeten tegelijkertijd wel geïnformeerd worden over wat te doen bij ontmoetingen met wolven, zoals afstand houden en niet voeren. Er moet ook worden vermeld hoe om te gaan met honden en wolven. Wolven kunnen honden zien als potentiële partner, maar ook als bedreiging, wat kan uitlopen op een dodelijke confrontatie. Honden moeten dus worden aangeliend.
  - Persvoorlichting en interne communicatie worden afgestemd met provinciale deskundigen.

Voorbeeldtekst bij een wolf in een woonwijk zonder direct risico:

"In [gemeente] is een wolf waargenomen nabij een woonwijk. De wolf vertoont normaal schuw gedrag en vormt geen direct gevaar voor mensen. Wij vragen inwoners om kalm te blijven, de wolf niet te benaderen, honden binnen te houden en waarnemingen te melden via [telefoonnummer]."

- **Media en respons na een calamiteit**
  - *Informeer de gemeenteraad, RIVM, NWWA, GGD en eventueel Slachtofferhulp of welzijnsorganisaties.*
  - *Zorg voor afstemming met communicatieadviseurs en het crisisteam over persberichten.*
  - *Houd persberichten feitelijk en neutraal; kies geen standpunt in de bredere discussie over wolven.*
  - *Archiveer alle communicatie en afspraken conform gemeentelijke richtlijnen.*
  - *Alle perscontacten verlopen via communicatie en worden afgestemd met woordvoerders en het crisisteam.*
  - *Stem de woordvoeringlijn af met andere betrokken organisaties (provincie, BIJ12)*
  - *Zorg ervoor dat het **Klant Contact Centrum (KCC)** goed geïnformeerd is en voorbereid op vragen. Het KCC verwerkt inkomende telefoontjes, e-mails en brieven in het zaaksysteem.*

5.2 Nazorg en maatschappelijke ondersteuning

De aanwezigheid van wolven en goudjakhalzen in Overijssel roept bij inwoners en dierhouders uiteenlopende reacties op, zoals angst, stress, verdriet of boosheid. Maar er zijn ook uitgesproken voorstanders van de wolf. Dat levert spanning op. Het is van groot belang dat de provincie en gemeenten hier proactief op inspelen, door duidelijke en neutrale communicatie te organiseren, verdere polarisatie te voorkomen en passende zorg en ondersteuning te bieden. Hieronder staan concrete richtlijnen en handvatten voor maatschappelijke ondersteuning, inclusief aandacht voor de diverse doelgroepen en hun specifieke behoeften.

Ondersteuning op maat: onderscheid tussen doelgroepen

Om effectief ondersteuning te bieden, is het belangrijk onderscheid te maken tussen de verschillende groepen die getroffen kunnen worden:

1. **Houders van hoefdieren:** Dit betreft niet alleen agrariërs, maar ook hobbydierhouders. Zij hebben vaak behoefte aan:
  - **Hulp:** Voor dieren die (licht) gewond zijn en geneeskundige hulp nodig hebben.
  - **Schadevergoeding:** Voor dieren die ernstig verwond of gedood zijn door wolven.
  - **Preventieve maatregelen:** Zoals wolfwerende afrasteringen of noodsets.
  - **Mentale ondersteuning:** Bijvoorbeeld na een aanval op hun dieren.
2. **Overige inwoners:** Zoals eigenaren van honden, ouders met jonge kinderen en recreanten. Zij hebben veel vragen, vaak gebaseerd op beelden die aangereikt worden via de media. Goede voorlichting is daarom belangrijk.
  - Kan ik nog veilig met mijn hond wandelen?
  - Zijn mijn kinderen veilig onderweg naar school?
  - Wat moet ik doen als ik een wolf tegenkom tijdens een wandeling?
  - Kan ik nog in dit gebied gaan paardrijden, fietsen of sporten?
3. **Ondernemers:** bijvoorbeeld ondernemers in de horeca of vrijetijdsbranche die inkomsten zien teruglopen door afnemend bezoek.

Door dit onderscheid te maken, kunnen gemeenten en de provincie beter inspelen op de specifieke behoeften van deze doelgroepen.

Veelvoorkomende vragen en zorgen die aandacht behoeven, zijn:

- Wat moet ik doen als ik oog in oog kom te staan met een wolf?
- Zijn mijn kinderen veilig onderweg naar school?
- Hoe kan ik mijn dieren afdoende beschermen tegen wolven?
- Kan ik nog wel mijn hond uitlaten?
- Is het veilig om in de buurt van wolven te recreëren (paardrijden, fietsen, hardlopen, kamperen)?

- Kan ik klanten/bezoekers van goede informatie voorzien?
- Waar kan ik terecht voor emotionele ondersteuning of schadevergoeding?

De antwoorden op deze vragen worden gebundeld in een FAQ (Frequently Asked Questions), waarin gemeenten, provincie en terreinbeherende organisaties samenwerken om eenduidige en toegankelijke informatie te bieden.

Bestaande FAQ's zijn hier te vinden:

- [Veelgestelde vragen over de wolf - BIJ12](#)
- [De wolf en de goudjakhals in Overijssel - Provincie Overijssel](#)
- [Wat moet ik doen als ik een wolf tegenkom? | Rijksoverheid.nl](#)

Professionele ondersteuning

De provincie en gemeenten werken samen met verschillende instanties om professionele zorg en ondersteuning te bieden. Beschikbare hulp:

- **Online hulp en zelfhulp:** Via de websites van het **Trimbos-instituut** en **Mind Korrelatie** kunnen inwoners anoniem chatten of bellen met een professional.
- **GGD en huisartsen:** Bij serieuze mentale klachten kunnen inwoners worden doorverwezen naar een praktijkondersteuner of gespecialiseerde GGZ-hulpverleners.
- **Maatschappelijk werkers:** Gemeenten zorgen voor toegankelijk maatschappelijk werk dat hulp biedt aan getroffen dierhouders en bezorgde inwoners.
- **BIJ12:** heeft inmiddels veel expertise opgebouwd en kunnen doorverwijzen naar de juiste hulpverlenende instanties.
- **TABOER:** Een hulplijn specifiek voor de agrarische sector, die ondersteuning biedt bij stress en angstgevoelens.

Evaluatie en coördinatie van nazorg

Na elk incident organiseert het crisisteam, met vertegenwoordigers van de gemeente, veiligheidsregio en provincie, een evaluatie. Daarbij komen onder meer de volgende punten aan bod:

- Welke vormen van nazorg zijn nodig?
- Zijn er structurele oplossingen of verbeteringen in het protocol nodig?
- Hoe kan communicatie richting inwoners worden verbeterd?

Daarnaast coördineren gemeenten hulpverleningstrajecten, waarbij zij samenwerken met instanties zoals Slachtofferhulp en TABOER om slachtoffers en getroffen dierhouders te ondersteunen.

Aandacht voor agressie en bedreigingen

De wolf roept sterke emoties op, wat in sommige gevallen leidt tot agressie richting bestuurders, politie of dierhouders. Wanneer publiekelijk bekend wordt wie betrokken was bij het afschieten van een wolf, kunnen deze personen te maken krijgen met aanvallen in de media of zelfs persoonlijke bedreigingen. Dit vraagt om een proactieve aanpak.

- **Veiligheidsmaatregelen:** Betrokken personen, zoals bestuurders, politiemedewerkers, BOA's-faunabeheer, dierenartsen en wolvendeskundigen moeten de mogelijkheid krijgen om anoniem te blijven bij gevoelige ingrepen. Dit kan door communicatie zorgvuldig te coördineren en persoonsgegevens te beschermen.
- **Crisiscommunicatie:** Om escalatie te voorkomen, is het belangrijk dat overheden en betrokken instanties feitelijke en eenduidige informatie verstrekken. Foute beeldvorming kan leiden tot onnodige ophef, angst, onbehagen en polarisatie.
- **Achtervang en psychosociale ondersteuning:** Personen die bedreigd worden, moeten toegang krijgen tot ondersteuning, bijvoorbeeld via Slachtofferhulp.
  - **Politieke ambtsdragers**, zoals wethouders, burgemeesters en raadsleden, die te maken krijgen met agressie, intimidatie of ander grensoverschrijdend gedrag, kunnen voor advies en ondersteuning contact opnemen met de Kabinetschef van de provincie Overijssel, .
- **Afstemming met politie en justitie:** Bij ernstige bedreigingen kan de politie ingeschakeld worden en kan aangifte worden overwogen.

Contacten en communicatie

Voor een effectieve afhandeling van incidenten is het van belang dat gemeenten duidelijke contactpersonen aanstellen. Advies om voor elke rol ook achtervang te regelen. Per gemeente wordt een lijst opgesteld (-> zie bijlage 1) met:

1. De contactpersoon Adviseur Openbare Orde en Veiligheid (AOV).
2. De verantwoordelijke persoon voor communicatie.
3. De bestuurder die de wolf in zijn portefeuille heeft.
4. De ambtenaar die beleidsmatig over fauna en faunabeheer gaat.
5. De ambtenaar die ter plaatse komt indien afzettingen e.d. geregeld moeten worden.

Deze contactpersonen hebben specifieke rollen:

- **Communicatie:** Het coördineren van woordvoering en het verstrekken van feitelijke informatie aan inwoners en de pers.
- **Zorgcomponent:** Het afstemmen met zorgverleners en instanties over benodigde hulp.
- **Handelingsperspectief:** Het maken van beslissingen over fysieke maatregelen of escalatie naar hogere niveaus, zoals de veiligheidsregio, en het uitvoeren van fysieke maatregelen.

Hoofdstuk 6: Schadevergoeding en preventie

6.1 Schadevergoeding

Schademeldingen dienen binnen 24 uur te worden gedaan bij **BIJ12**: www.BIJ12.nl. Ook in weekenden (schademelding wordt geregistreerd). BIJ12 is de gezamenlijke uitvoeringsorganisatie van de 12 provincies, die de schade afhandelt.

Het is belangrijk voor het nemen van bruikbaar DNA (bewijs) dat de dode dieren niet aangeraakt worden en bij regen worden afgedekt. Zonder bruikbaar bewijs (vervuiling of verlies van DNA) is er geen schadevergoeding.

Na een melding bij BIJ12 stuurt BIJ12 binnen 48 uur een taxateur die de locatie van de aanval binnen 48 uur bezoekt. Tijdens deze inspectie wordt een schaderapport opgesteld en worden speekselmonsters uit de bijtewonden verzameld om de aanwezigheid van een wolf of goudjakhals vast te stellen.

- Voor gehouden hoefdieren die aantoonbaar door wolven zijn verwond of gedood, wordt een schadevergoeding uitgekeerd. Dit geldt ook voor aanvallen waar een goudjakhals bij betrokken is. Het geldt niet voor honden of voor vossen.

6.2 Noodsets en subsidies

- **Noodsets:** Bestaan uit flexinetten, stroomklok en accu. Beschikbaar bij acute calamiteiten bij de Provincie.

De noodset wordt voor maximaal 2 maanden uitgeleend. Omdat we de noodsets willen inzetten in gebieden waar daadwerkelijk veel wolvenoverlast optreedt, gelden de volgende voorwaarden: een noodset wordt uitgeleend wanneer er tenminste 2 aanvallen op gehouden hoefdieren in 10 dagen tijd binnen een straal van 10 km zijn geweest.

- **Subsidies:** Voor wolfwerende maatregelen, met een jaarlijks subsidieplafond van €300.000,- verdeeld over bedrijfsmatige en hobbymatige dierhouders.

Voor meer informatie over het aanvragen van subsidies en de exacte voorwaarden voor noodsets, zie: [De wolf en de goudjakhals in Overijssel - Provincie Overijssel](#)

Bijlagen

Bijlage 1. Contactgegevens Intern

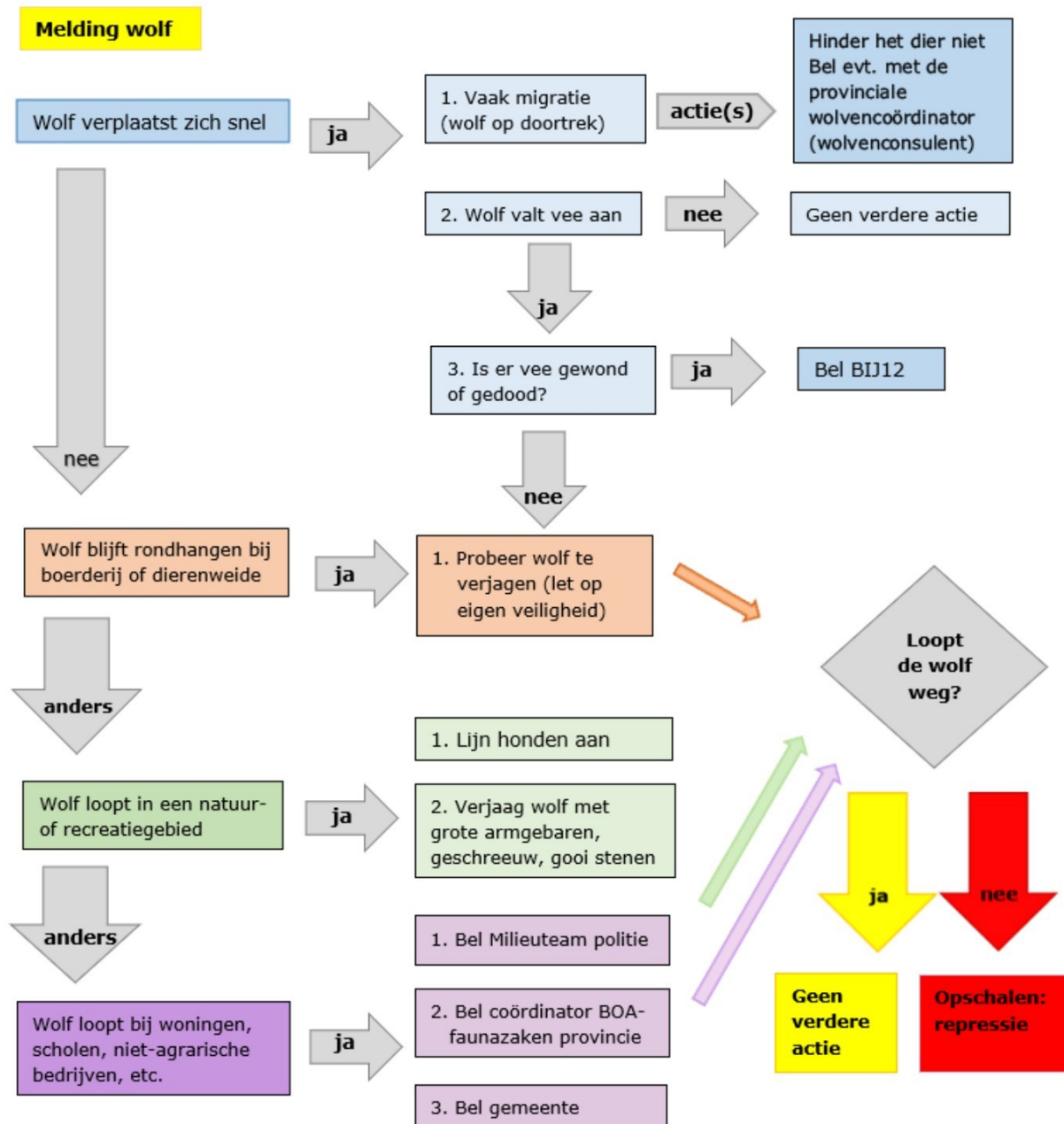
Functie	Eerste aanspreekpunt	Back-up
Burgemeester	Piket burgemeester	in te vullen door gemeente .....
Adviseur Openbare Orde (AOV)	in te vullen door gemeente	in te vullen door gemeente .....
Adviseur Juridische Zaken	in te vullen door gemeente	in te vullen door gemeente .....
Communicatieadviseur	in te vullen door gemeente	in te vullen door gemeente .....
Gemeentesecretaris	in te vullen door gemeente	in te vullen door gemeente .....

Bijlage 2. Relevante links

- [Interprovinciaal Wolvenplan 2025](#)
- [Beleid en organisatie - BIJ12](#)

Bijlage 3. Algemeen actieschema bij wolvenincidenten

Incidenten verschillen in nuances van elkaar, maar er zijn vaak wel overeenkomstige lijnen in te ontdekken. In onderstaand schema is aangegeven welke algemene situaties met wolven kunnen optreden en hoe dan het beste gehandeld kan worden. Het schema is een samenvatting van onderhavig [handelingskader](#).

Bijlage 4. Visuals (met dank aan provincie Gelderland)

1
Zorg dat je afstand houdt van de wolf, liefst meer dan 100 meter

2
Blijf op wandel-, fietspaden en wegen

3
Komt een wolf te dichtbij: neem langzaam afstand, spreek luid en maak gebaren

4
Houd je hond kort aangelijnd

5
Loop de wolf niet achterna

6
Voer de wolf niet en laat geen etensresten achter

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen